

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAULTA**

BAKALÁRSKA PRÁCA

2011

Veronika Pacherová

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku

Bakalárska práca

Študijný program: Sociológia (Jednoodborové štúdium, bakalársky 1. stupeň, denná forma)

Školiace pracovisko: Katedra sociológie

Školiteľ: PhDr. Viera Štefancová

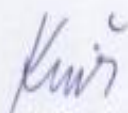
Nitra 2011

Veronika Pacherová

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

- Meno a priezvisko študenta:** Veronika Pacherová
Študijný program: sociológia (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.1.1 sociológia
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
- Názov:** Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku
Anotácia: Tradičné sociálne inštitúcie - manželstvo, rodina, priateľstvo v poslednom období menia svoju podobu a podľa zistených údajov dôvera mladých ľudí k nim klesá. Práca je orientovaná na vnímanie (vybranej) sociálnej inštitúcie mladými ľuďmi na Slovensku a na spoločenské faktory zmien ich vnímania u mladých ľudí.
- Školiteľ:** PhDr. Viera Štefancová
Oponent: prof. PhDr. Peter Ondrejko, PhD.
Katedra: KSOC - Katedra sociológie
Vedúci katedry: PhDr. Anna Križanová, CSc.
- Dátum zadania:** 29.09.2009
- Dátum schválenia:** 23.09.2010
-
PhDr. Anna Križanová, CSc.
vedúci/a katedry

Abstrakt

PACHEROVÁ, Veronika: Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku. Bakalárska práca. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta. Katedra sociológie 2011. Vedúci bakalárskej práce PhDr. Viera Štefancová.

Bakalárska práca prináša poznatky o rodine, vzťahoch, ktoré sú založené na sociálnych interakciách. Bakalárska práca sa zaoberá skúmanou problematikou, ktorá je na teoreticko-praktickej úrovni. Tradičné inštitúcie, ako je manželstvo, rodina, partnerstvo v poslednom období menia svoju podobu a dôvera mladých ľudí k nim klesá.

Teoretická časť je rozdelená do dvoch kapitol. V prvej kapitole sa venujeme historickému plánu dôvery v spoločnosti, jej napredovaniu od histórie až po súčasnú dobu. V druhej kapitole poukazujeme na rodinu, ako stabilný prvok spoločnosti. Vývoj a zmeny v rodine od tradičnej k postmodernej spoločnosti. Ako dnešná spoločnosť vplýva na mladých ľudí a ktoré spoločenské faktory ich ovplyvňujú k tomu, aby si založili rodinu, alebo uzavreli manželstvo. V empirickej časti si stanovujeme problém prieskumu, metódu, vzorku a na techniku a spracovanie údajov a neposlednom rade si určíme ciele a hypotézy daného prieskumu. Na záver sa sústredíme najmä na matematicko-štatistické spracovanie výsledkov, jej analýzu a interpretáciu, testovanie hypotéz a formuláciu záverov prieskumu.

Kľúčové slová:

Sociálne inštitúcie, manželstvo, rodina, partnerstvo, dôvera v spoločnosti, mladí ľudia

Abstract

PACHEROVA, Veronika: The trust of young people in the social institutions in Slovakia.

Bachelor thesis. Constantine the Philosopher University in Nitra, Faculty of Arts, Department of Sociology, 2011, Tutor: PhDr. Viera Štefancová.

The bachelor thesis deals with the knowledges of family and relationships based on social interrelations. It also deals with researched issue which is on theoretical-practical level. The traditional institutions such as marriage, family, partnership have been changed recently and the trust of young people toward them is regressing.

The theoretical part is divided into the two main chapters. The first one deals with the historical plan of the trust toward to society, its improvement from the past until the presence. The second chapter mentions the family as the rigid component of the society. It also deals with the evolution and the changes in families from traditional to postmodern society. How society nowadays affects the young people, and what society factors affect them when getting married or settling down.

In the empirical part there are the following established: the aim of the research, method (analysis), example, and the aim for the hypothesis of given research for processing of the readouts. Finally the main attention will be paid to mathematical- statistical processing of the readouts, the analysis, interpretation, the hypothesis testing, and forming the results of the research.

Key words: Social institutions, marriage, family, partnership, trust in society, young people

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne s použitím získaných teoretických poznatkov a s použitím uvedenej literatúry.

Nová Baňa, apríl 2011

Veronika Pacherová

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa poďakovať vedúcej mojej práce PhDr. Vieri Štefancovej za odborné rady, ktoré mi poskytla na osobných konzultáciách ako i osobné pripomienky počas písania mojej bakalárskej práce.

Obsah

Obsah.....	8
Zoznam tabuliek.....	10
Úvod.....	11
1 Dôvera v spoločnosti	13
1.1 Prejavy dôvery.....	14
1.2 Kultúra dôvery.....	15
1.3 Nedôvera vs. Dôvera.....	15
1.4 Dopyt po dôvere.....	17
1.5 Inštitúcie – inštitucionalizované formy jednania.....	19
2 Rodina – stabilný prvok spoločnosti.....	20
2.1 Rodina – prelom od tradičnej až k postmodernej spoločnosti.....	21
2.2 Zmeny v rodine.....	22
2.3 Rodina na prahu nového tisícročia.....	23
2.4 Rozvod.....	24
2.4.1 Rozvod – rodina – deti.....	24
2.4.2 Vývin rozvodovosti na Slovensku.....	25
2.4.3 Sobášnosť vs. Rozvodovosť.....	25
2.4.4 Následky klesajúcej pôrodnosti.....	26
2.4.5 Rozpad rodiny.....	26
3 Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku	
3.1 Ciele prieskumu, vymedzenie prieskumového problému a formulácia prieskumných hypotéz.....	28
3.1.1 Určenie prieskumných cieľov.....	28
3.1.2 Formulácia prieskumných hypotéz.....	28
3.1.3 Predmet prieskumu a formulácia prieskumného problému.....	29
3.2 Voľba populácie a charakteristika výberového súboru.....	30
3.2.1 Charakteristika výberového súboru.....	30
3.3 Voľba metodológie a nástrojov merania.....	33
3.4 Postup testovania hypotéz.....	34

3. 5 Overovanie hypotéz, analýza a interpretácia	
výsledkov.....	35
3. 6 Diskusia.....	42
Záver.....	43
Zoznam použitej literatúry.....	45
Prílohy.....	46

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Pohlavie respondentov.....	31
Tabuľka 2	Vek respondentov	31
Tabuľka 3	Rodinný stav respondentov.....	32
Tabuľka 4	Vzdelanie respondentov.....	32
Tabuľka 5	Postavenie respondentov.....	32
Tabuľka 6	Miesto bydliska respondentov.....	33
Tabuľka 7	Príčiny rozvodovosti mladých ľudí z hľadiska veku.....	36
Tabuľka 8	Chí-kvadrát pre hypotézu 1.....	36
Tabuľka 9	Priority vstupovania do manželstva z hľadiska momentálneho vzdelania respondentov.....	37
Tabuľka 10	Chí-kvadrát pre hypotézu	37
Tabuľka 11	Motivácia k vstupu uzavretia manželstva.....	38
Tabuľka 12	Chí-kvadrát pre hypotézu 3.....	39
Tabuľka 13	Koeficient kontingencie.....	39
Tabuľka 14	Dôvera v sociálne inštitúcie podľa vzdelania.....	40
Tabuľka 15	Chí-kvadrát pre hypotézu 4.....	40
Tabuľka 16	Túžba po dieťati ako motivácia uzavretia manželstva z hľadiska pohlavia.....	41
Tabuľka 17	Chí-kvadrát pre hypotézu 5.....	41
Tabuľka 18	Koeficient kontingencie.....	41

Úvod

Dôvera v dnešnej spoločnosti zohráva veľmi dôležitú úlohu. V rámci spoločnosti však nie je jasné, ktorým smerom sa však bude vyvíjať. Lenže je málo pravdepodobné, že by jej význam mal nejako klesnúť, pretože by to znamenalo návrat roliam, či vo verejnej, alebo súkromnej sfére.

V prípade Slovenska chýbajúci koncept dôvery do značnej miery odpovedá na znepokojivú otázku, čo v procese transformácie zohrávalo neradostnú rolu pri vytrácaní sa sociálnej kohézie spoločnosti. Ak spoločnosť nie je spájaná a reprodukováaná hodnotami tradičnej spoločnosti a pevným hodnotovým systémom, integrátorom musí byť niečo iné. Na Slovensku to však, na rozdiel napríklad od škandinávskych krajín, nie je ani dôvera.

Samotný koncept medziľudskej dôvery sa začal vytrácať. Pritom dôvera plní úlohy, ktoré sú v modernej spoločnosti podstatnejšie než kedykoľvek v minulosti.

Postupný proces sekularizácie od časov stredoveku prispel k erózii kohézie spoločnosti a dôvery k systému hodnôt a pravidiel, ktoré boli založené na dôvere. Dôvere, ktorá postupne otvárala dichotómiu medzi súkromnou a verejnou sférou a čoraz viac vyžadovala dôveru v abstraktné systémy, ktoré priniesla moderna. Vzájomná dôvera v spoločnosti sa tak stávala postupne kľúčovým pojmom, ktorý odlišoval úspešných od neúspešných - vďaka dôvere sa rozvíja komunikácia a tolerancia, dôvera posilňuje väzby medzi jednotlivcom a komunitou, dôvera takisto zväčšuje spektrum možností kooperácie a znižuje náklady. Potreba dôverovať inštitúciám, ktoré priniesla sekularizovaná doba, však zároveň priniesla potrebu dôverovať abstraktným systémom, ktorých dôveryhodnosťou si bežný človek moderny nemôže byť istý a ktoré ho v konečnom dôsledku môžu manipulovať.

Bakalárska práca prináša empirické a teoretické poznanie o sociálnych inštitúciách ako sú rodina, manželstvo, partnerstvo. Na začiatku sme venovali pozornosť jej

historickému plánu dôvery v spoločnosti, jej napredovaní od histórie až po súčasnú dobu. Rodine na prelome od tradičnej spoločnosti k postmodernej spoločnosti sme sa venovali v druhej kapitole. Zamerali sme sa hlavne na rodinu a manželstvo, spoločenské faktory, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí.

Tretia kapitola prináša empirické poznatky z prieskumu, ktoré sme skúmali na vybranej vzorke mladých ľudí.

1 Dôvera v spoločnosti

V spoločnosti došlo k obrovským zmenám hodnôt. Tieto zmeny noriem a hodnôt sú zložité. Tradičné spoločnosti majú málo hodnôt a ligatúr, to znamená, že ľudia majú málo individuálnych možností pokiaľ ide o manželského partnera, zamestnanie, ale miesto, kde budú žiť. V moderných spoločnostiach možnosti voľby pre jednotlivcov vzrástli, zatiaľ, čo ligatúry, ktoré ich viažu do sietí sociálnych záväzkov, sa výrazne uvoľnili. Súčasný život neruší ligatúry úplne. Ľudia sa navzájom nezblížujú menej, ale zblížujú sa skôr s tými, s ktorými sa sami rozhodli združiť. Mladí ľudia len ťažko znášajú obmedzenia vyplývajúce z manželstva a rodinných záväzkov, aj keď to na seba zobrali dobrovoľne. A nechcú byť ani nadmerne viazaní morálnou náukou, ktoré im ukladá náboženstvo, hoci môžu byť úplne slobodne vstúpiť alebo vystúpiť z cirkvi. Individualizmus, základná cnosť moderných spoločností, začína postupne prechádzať z hrdej sebestačnosti slobodných ľudí na akýsi druh uzavretého sebestva, kde sa cieľom samých o sebe stáva zvyšovanie osobnej slobody na najvyššiu možnú mieru, bez ohľadu na zodpovednosť voči druhým.

Ľudia postupne prejavovali čoraz menšiu dôveru k inštitúciám, i k sebe navzájom a zároveň došlo k poklesu počtu skupín. Dôvera je nevyhnutná, aby ľudia mohli spolupracovať a podieľať sa na činnosti skupín v občianskej spoločnosti, a že sú teda obe rovnako meradlom sociálneho kapitálu. Avšak dôvera a členstvo v skupinách nemusia navzájom súvisieť. Hoci pokles úrovne dôvery je úplne jednoznačný, existuje veľa údajov, ktoré potvrdzujú, že mnohé typy skupín sú v skutočnosti na vzostupe. *(Fukuyama F. 1999, str. 62-64)*

Fukuyama uvažuje nad rôznou formou dôvery, dôvera môže byť viazaná na rodinu, spolky a verejné asociácie a môže i variovať v čase. Kombinácia týchto znakov dospieva k svojej základnej typológii. *(Fukuyama, F. 1996, str. 27-29)*

Ďalšou dôležitou sociálnou zmenou bol vzrast rozvodovosti a rozpad rodín. Zdravý rozum signalizuje, že deti, ktoré zažili rozvod a rozpad svojich rodičov alebo sa vyrovnávali so striedajúcimi sa matkinými milencami v neúplnej domácnosti, majú tendenciu stať sa cynickými voči dospelým vo všeobecnosti. Mohlo by to podstatne

prispiet' aj k interpretácii nárastu úrovne nedôvery, ktorý vykazujú údaje z prieskumu. (*Fukuyama, F. 1999, str. 107*)

Je zrejmé, že bez dôvery nie je možné udržiavať vzťahy s druhými ľuďmi. Prvok dôvery je síce elementárny pre pochopenie ľudského jednania, nie je však jednoduchý pre jeho uchopenie. Môžeme odlišovať dve podoby dôvery. Prvá z nich je masívne spoliehanie sa na to, že niečo z určitosti nastane, alebo naopak, že k tomu nemôže prísť. Táto forma má svoj pôvod v náboženskej viere, teda spoliehaní sa na akúsi nadprirodzenú moc, na ktorej sa človek cíti závislý.

Tá druhá podoba je dôvera spojená s kalkuláciou a s našou vlastnou voľbou. V tejto podobe obsahuje naša dôvera akúsi určitú mieru neistoty, čo znamená možný neúspech. Pre obidve podoby platí, že dôvera sa vždy pohybuje niekde v priestore medzi komplexným vedením a neznalosťou. Človek, ktorý vie všetko nepotrebuje dôverovať, a človek, ktorý nevie vôbec nič nemôže racionálne dôverovať. (*Keller, J, 2010, str. 107-108*)

1.1 Prejavy dôvery

Dôvera zohráva v modernej spoločnosti významnejšiu úlohu, než si vieme predstaviť. V rámci sekularizovanej spoločnosti však nie je jasné, ktorým smerom sa bude vyvíjať rola dôvery. Je však nepravdepodobné, že by jej význam mal významnejšie klesnúť, pretože to by znamenalo návrat k rigidne definovaným roliam vo verejnej i súkromnej sfére či iné významné štrukturálne zmeny. V prípade Slovenska chýbajúci koncept dôvery do značnej miery odpovedá na znepokojivú otázku, čo v procese transformácie zohrávalo najnegatívnejšiu rolu pri vytrácaní sa sociálnej kohézie spoločnosti. Ak spoločnosť nie je spájaná a reprodukováaná hodnotami tradičnej spoločnosti a pevným hodnotovým systémom, integrátorom musí byť niečo iné. Na Slovensku to však, ako odlišnosť napríklad od škandinávskych krajín, nie je ani dôvera. *Vašečka, M. Miesto dôvery v modernej spoločnosti- internetová stránka: <http://www.muni.cz/research/publications/709207>*

1.2 Kultúra dôvery

Kultúra dôvery je sociologický termín, ktorý je operacionalizovateľný. Určité kultúry pokladajú za prirodzené a správne vložiť do ostatných ľudí oveľa viac dôvery, než by bolo správne v iných kultúrach. Dôvera je závislá na všeobecnom kultúrnom prostredí vyznačenom normami a hodnotami. Kultúra dôvery označuje „systém pravidiel - noriem a hodnôt - ktoré vymedzujú prejavovanie a dodržovanie dôvery, teda pravidiel o dôvere a dôverčivosti. Tieto pravidlá zovšeobecňujú dlhodobé skúsenosti, ktoré s dôverou ľudia v danej spoločnosti. Dokedy prevládajú kladné skúsenosti s dávaním a dodržovaním dôvery v rôznych oblastiach sociálneho života, môže sa objaviť zovšeobecnené pravidlo, ktoré ľudí povedie k dôverovaniu.

Kultúra dôvery je teda spojená s normami a hodnotami a zároveň s inštitúciami v rámci systému spoločnosti, ktoré ju môžu svojím fungovaním ovplyvniť. (*Vašečka, M. Miesto dôvery v modernej spoločnosti- internetová stránka:*

<http://www.muni.cz/research/publications/709207>)

1.3 Nedôvera vs. dôvera

Dôvera, či už je nízka, alebo vysoká, vždy sa predpokladá viera v existenciu určitého hodnotového konsenzu, ktorý prechádza kompletnou spoločnosťou. Dôvera sugeruje, že ochota k spolupráci je pre všetky rovnako výhodná. Kto hovorí dôvera, zároveň hovorí, že treba sa spojiť s ľuďmi a navzájom si pomáhať. Tu vlastne dochádza k moralizovaniu, **dôveruj a dôvera uzdraví teba a spoločnosť**.

Dôvera, ktorá je poňatá týmto spôsobom je dovŕšením trendu obsadeného v konceptoch sietí a sociálneho kapitálu. Toto malo slúžiť k popisu analýze v spoločnosti, v ktorej prestáva jestvovať sociálne rozvrstvenie. Situácia každého jednotlivca závisí na tom, ako si dokáže poradiť pri naväzovaní sietí, ktoré mu dávajú prístup k zdrojom druhých ľudí, nakoľko dokážu zhromažďovať svoj sociálny kapitál.

Téma dôvery je v dnešnej dobe dôležitá hlavne pre potrebu a povahu stredných vrstiev, ktoré plnili dôležitú úlohu v spoločnosti. Spoločnosť bola vnímaná ako pyramída, kde stredné vrstvy zaujímala sprostredkovacia pozícia medzi vládcami a ovládanými, tomu

sa hovorila vertikálna reprezentácia. Ale v poslednej dobe bola nahradená horizontálnou reprezentáciou, kedy spoločnosť sa rozpadá medzi jedincami a celou skupinou.

Stredné vrstvy zastávali veľmi dobré postavenie, v pyramíde tvorili veľmi dôležitú časť. Dávali realistickú nádej na sociálny vzostup pre nich alebo pre svojich potomkov. (*Keller, J. 2010, str. 121*)

Za rastúcu neistotu stredných vrstiev a pokles dôvery môžu stredné vrstvy, ktoré neveria, že ich postavenie v spoločnosti je dôležité. Už sa nepovažujú za ovládanú časť vládncich. Zároveň strácajú dôveru, že sa v budúcnosti udržia v kvalitnom jadre sociálne začlenených.

Nedôvera medzi nimi rastie, zatiaľ čo dôvera je veľmi malá.

Pokles dôvery inicioval zvýšený záujem o jej meranie.

Keller rozlišuje tri typy dôvery: dôvera v konkrétnu druhú osobu, dôvera v druhých ľudí a dôvera v existujúce inštitúcie. Môžeme predpokladať, že v prípade, že v danej spoločnosti existuje vysoká miera dôvery, potom sa neformálne osobné siete nadväzujú pomerne ľahko, ich význam však nie je nijak vysoký. Pokiaľ je však stav dôvery nízky, potom význam osobitných väzieb výrazne stúpa, je zložitejšie ju naväzovať a udržiavať. Dolné vrstvy spoločnosti žijú v prostredí s minimom dôvery. Nedôvera sa pre nich stala osudom, ktorú oni nedokážu zmeniť a s ktorou sa museli naučiť žiť. Týmto vrstvám však len ostáva zo všetkých troch foriem len dôvera v len obmedzený okruh ľudí, na ktorých sa môžu v prípade neistoty spoľahnúť.

Naopak vyššia vrstva má toľko prostriedkov, že do určitej miery si môžu dôveru kúpiť. Je to však sebevražedná stratégia, alebo fungovanie peňazí za ktorú dôveru vykupujú, je založená práve na viere, ktorá sa môže však po prekročení akéhosi bodu zrútiť. Pokiaľ sa tak nestane, vyššie vrstvy dôverujú v inštitúcie zaručujúce chod sveta, v ktorom práve oni hrajú vznikajúcu rolu.

Naopak stredné vrstvy sú závislé na dôvere. Vo väčšine profesií, práve dôvera tvorí najdôležitejší výrobný prostriedok. Nižšie vrstvy nemajú dostatok peňazí, pohybujú sa v rôznorodom prostredí, kde je bežný kontakt s cudzími ľuďmi, a sú najviac zo všetkých závislí na existencii dôvery v druhého. Pokiaľ by to prudko upadlo, čakal by

ich pád do sveta neistoty a nedôvery. Sociálna realita by sa potom stala útrapou pre všetkých. (*Keller, J. 2010, str. 123-124*)

1.4 Dopyt po dôvere

Záujem o tému dôvera pozorujem už od konca 70. rokov 20. storočia. Od polovice 70 rokov narastá aj neistota ako doprovodný jav od priemyselnej spoločnosti k postindustriálnej. Postupom bola spoločnosť integrovaná, ale v 90. rokoch však táto forma integrácie bola vyčerpaná. Nástup deregulácie a privatizácie a vlna individualizmu v mentalite posindustriálneho človeka vedú k tomu, že istoty padli a akákoľvek forma trvalého zaistenia sa začal považovať za nežiadúci prežitok. Potrebnosť dôvery však neklesá, deficit dôvery je však diagnostikovaný u odlišných ekonomických, politických, sociálnych a psychologických problémov, ako je zaistenie hladkého chodu firiem, viera v možnosti sociálneho vzostupu, schopnosť udržiavať stabilne vzťahy medzi partnermi a v rámci celej rodiny.

Niklas Luhmann dôveru považoval za jednu z najúčinnějších foriem redukcie nekonečnej komplexnosti sveta. Dôvera nám pomáha adresovať svetu očakávania. Tým znižuje paralyzujúcu neistotu, v ktorom by sme boli nútení žiť. Taktiež poukazuje na to, že akt dôvery je spätý so situáciou neistoty a neúplného vedomia. Nemáme dôvod dôverovať ani v prípade, keď niečo stopercentne vieme, ani v prípade, keď nevieme vôbec nič. Dôvera je riskantná stávka, ku ktorej sa odhodláme iba vtedy, keď potrebujeme znížiť mieru neistoty.

Dôvera zároveň predpokladá, že sme v niečom závislí na tom, komu ju adresujeme. Pokiaľ by sme druhého vôbec nepotrebovali, bolo by zbytočné mu dôverovať. Luhmann upozorňuje, že dopyt po dôvere bude neustále stúpať. A spája to s trvalým nárastom technológií. (*Keller, J. 2010, str. 108-109*)

Anthony Giddens nárast dôvery spája s povahou moderných inštitúcií. Jedná sa o neosobné mechanizmy, ktoré presahujú každý miestny kontext a prepojujú dianie na celom svete do jedného úzkeho systému. Význam dôvery podľa Giddensa je vysoko

optimistické. Dôveruje tomu, že abstraktné mechanizmy sa všetky stávajú závislými, ktoré nám budú život spríjemňovať. Abstraktné systémy podľa Giddensa priamo závisia na dôvere. Giddens dôveru v tomto prípade vzťahuje k presvedčeniu o správnosti princípov, na ktorých tieto abstraktné systémy fungujú. Hovorí, že človek sa nemôže presvedčiť o správnosti týchto princípov cez ich detailné teoretické poznanie, ale iba cez skúsenosť s ich fungovaním, ktorú mu poskytujú inštitúcie stelesňujúce expertné systémy. Jeho definícia lenže nenaznačuje žiadnu alternatívu, čo ju stavia do oblasti dôverčivosti.

Ďalším dôvodom zvyšujúci, dopytom po dôvere sú situácie, kde sa stretávame s cudzincami, či naopak sami v roly cudzincov vystupujeme. Oboje súvisí s priestorovou mobilitou. Zatiaľ čo v každodenných situáciách býva dôvera automatickým doprovodom nášho jednania.

Dôvera nie je dôležitá vo vzťahu k neosobným systémom alebo k neznámym ľuďom.

Asi veľká časť sociológov by súhlasila, že bez dôvery nie je veľmi možná existencia ľudskej spoločnosti. Dôležitá je nielen vzájomná dôvera medzi konkrétnymi ľuďmi, ale tiež dôvera ľudí v neosobných inštitúciách modernej spoločnosti

Barbara Misztal hovorí, že dôvera je dôležitým zdrojom, bez nej nie je možná kooperácia medzi ľuďmi.

Nejasnosti ohľadom dôvery a spôsobu jej generovania v spoločnosti sú o to podstatnejšie, že dopyt po dôvere nie je zďaleka len záležitosťou teoretizovania, ale je predpokladom v ekonomickej oblasti.

(Keller, J. 2010, str. 109-112)

1.5 Inštitúcie – inštitucionalizované formy jednania

V sociológii sú rôzne definície inštitúcií. Navzájom sa však od seba líšia, ale môžeme povedať, že sa považujú za os kultúry a základ ľudského spôsobu riešenia problému prežitia. Za inštitúciu považujeme každý praktikovaný spôsob jednania, slúžiaci k naplneniu skutočnej alebo fiktívnej potreby.

Inštitúcie môžeme rozdeliť na dva typy:

- funkcionálne
- antropologické

Manželstvo, partnerstvo a príbuzenstvo môžeme zaradiť medzi funkcionálne inštitúcie. Hlavný rozdiel medzi funkcionálnym a antropologickým poňatím inštitúcie je v tom, že zatiaľ podľa prvého sú inštitúcie naviazané na uspokojovanie svojich potrieb, v druhom vidí uspokojovanie svojich osobných potrieb konkrétnych ľudí. Antropologický je realistickejší, pretože môže skúmať praktiky ako sú nevera, prostitúcia.

Inštitúcie predstavujú spôsoby jednania riešenia problémov členov určitej kultúry alebo spoločnosti. Inštitúcie rodiny súvisia s potrebou kultúrnej regulácie udržovania rodu, kooperácie v rámci primárnych skupín. Náboženské inštitúcie odpovedajú na špecificky ľudskú potrebu zasadenia vlastnej existencie do kozmického rádu diania. Ak môžeme zhrnúť, inštitúcie vymedzujú spôsoby jednania, ktoré chránia skupinu pred fyzickým zánikom, pred stratou pocitu zmysluplnosti.

Jednotlivé inštitúcie danej kultúry spolu nesúvisia. Každá kultúra má však tendenciu považovať svoju vlastnú inštitúciu za super zúčiteľnú, ale dokonca za správne spôsoby jednania. (Keller, J. 2008, str. 66-69)

2 Rodina – stabilný prvok spoločnosti

Rodina pre celú spoločnosť predstavuje sociálne zariadenie, hlavným prvkom je vytvárať súkromný priestor pre reprodukciu spoločnosti. Rodina ako inštitúcia chráni svojich členov, nemení svoj tvar, zmeny vo svojom okolí vyrovnáva. Avšak, rodina tým pokrok nebrzdí. Je to však naopak, rodina svojou stabilitou rastúci pokrok umožňuje, a do určitej miery aj podporuje, lebo bráni spoločenský systém pred chaosom a následným zrútením. Pre obyčajného človeka bola cestou istoty, pre bádateľa pri skúmaní bola stálym prvkom, Môžeme si byť istý, že rodina nemenila od počiatku svoju štruktúru, a plní dnes rovnaké funkcie. Takže, môžeme si byť istý, že rodina prešla dynamickým vývojom spoločnosti.

V prvej polovici 20. storočia sa javilo, že rodina bude stále pôsobiť ako diskrétny, ale veľmi významný prvok spoločnosti.

(Možný, 2006, str.14-17)

Rušné pohyby v oblasti spoločenských noriem tvoriacich veľký rozvrat sa týkajú noriem súvisiacich s reprodukciou, rodinou a so vzťahmi medzi pohlaviami. Sexuálna revolúcia a vzostup feminizmu v 60. a 70. rokoch sa v západnej časti rozvinutého sveta dotkli každého a vzniesli obrovské zmeny nielen do domácností, ale aj do úradov, tovární, susedských vzťahov, dobrovoľných združení, výchovy a vzdelávania, ba dokonca aj do armády. Zmeny v úlohách pohlaví mali významný dopad na povahu občianskej spoločnosti.

Medzi rodinami a sociálnym kapitálom existuje pevný vzťah. Predovšetkým rodina tvorí najzákladnejšiu kooperačnú sociálnu jednotku, v ktorej matka a otec musia spolupracovať na splodení, socializácii a výchove detí. Kooperáciu v rámci rodiny uľahčuje skutočnosť, že je podporovaná aj biologicky. Prirodzený sklon členov rodiny k spolupráci uľahčuje nielen výchovu detí, ale aj ďalšie druhy sociálnych činností. Na druhej strane, nadmerná závislosť od príbuzenských väzieb môže mať negatívne dôsledky na spoločnosť v širšom slova zmysle, mimo rodiny. Mnohé kultúry vyzdvihujú rodiny a príbuzenské vzťahy nad všetky ostatné druhy sociálnych záväzkov. Mnoho klasických sociálnych teórií vytvorených na prelome 19. storočia predpokladalo, že s modernizáciou spoločnosti bude klesať význam rodiny, a nahradia ju neosobnejšie druhy sociálnych väzieb. V dnešnej modernej spoločnosti potrebujem pôžičku alebo

služby účtovníka, namiesto toho, aby sme sa spoliehali na strýka alebo bratranca, jednoducho prideme do banky. Rodinkárstvo viedlo k nepotizmu

Význam rodiny poklesol prakticky vo všetkých modernizujúcich sa spoločnostiach. V polovici 20. storočia sa rodina zredukovala na dvojgeneračné jadro a jej jedinečnou sférou pôsobnosti ostala len reprodukčná funkcia. Teória modernizácie rozšírená v sociálnych vedách v polovici 20. storočia, nevnímala rodinný život ako čosi osobitne problematické. Vývoj rodiny sa však v 50. rokoch nezastavil. Veľký rozvrat spustil dokonca aj dlhodobý úpadok atomárnej rodiny a v dôsledku toho ohrozil jej reprodukčnú funkciu. Na rozdiel od hospodárskej výroby, výchovy a vzdelávania, na rozdiel od aktivít vo voľnom čase a ďalších funkcií, ktoré sa presunuli mimo rodinu, nie je isté, či mimo atomárnej rodiny existuje kvalitná náhrada za reprodukciu, a to zasa vysvetľuje, prečo mali zmeny v štruktúre rodiny také závažné dôsledky pre sociálny kapitál. / Fukuyama F. 1999, str. 50 – 52/

2.1 Rodina – prelom od tradičnej až k postmodernej spoločnosti

50. roky – rodina sa pokúsila obnoviť svoje hlavné postavenie v spoločnosti, pevnú hierarchiu, ktorá žila v spoločnosti ako norma, i keď v realite azda ani nikdy neexistovala.

V priebehu 60. rokov vstupujú do spoločnosti mladí ľudia narodení po druhej svetovej vojne. Tu môžeme hovoriť o silnej generácii, ktorá mala výnimočné sebavedomie. Tá je odhodlaná presadiť svoj systém, hodnoty a ukladať spoločnosti veľké otázky. Vyrastala práve v rodinách 50. rokov, kde v spojených štátoch a Západnej Európe sa dá hovoriť o dekáde rodiny. V skutočnosti tú vládla predstava o šťastnej dvojgeneračnej rodine, kde rola muža a ženy hrala dôležitú úlohu, vzájomné sa dopĺňanie, a ideál bol mať aspoň tri deti. Teda môžeme hovoriť o rodine, ktorá vznikla uzatvorením manželstva, kde prvotný význam spočíval v plodení a výchove detí. Ale realita bola iná. Zvrat nastal až niekedy v 70. rokoch, kedy model rodiny začal mať úplne inú štruktúru. To znamená, že viac manželstiev sa rozpadávalo, a vznikalo čoraz menej manželstiev. Môžeme hovoriť o trende znižovaniu počtu detí v rodinách a zvyšovanie počtu rozvodov.

(*Rodina a a spoločnosť, Možný Ivo, Sociologické nakladateľství, Praha 2006, 2008, str. 20*)

2.2 Zmeny v rodine

Kritika rodiny skutočne poukázala na to, že rodina, ktorá bola považovaná za stabilný prvok spoločnosti, sa od konca prvej svetovej vojny skutočne zmenila a mení sa doteraz. Môžeme povedať, že sa jedná o zmeny, ktoré majú hlboké korene.

Sú to:

- 1.** V kresťanstve mala rodina monopol na legitímny sex. Ten sa potom stratil. Najskôr sa stal povolený predmanželský sex, neskôr sa začal klásť otáznik i nad vyhradeným právom manželského partnera na sex toho druhého.
- 2.** I pri strate monopolu sa mohla rodina zachovať ako inštitucionalizovaná legitimizácie reprodukčného aktu. Pretože hormonálna antikoncepcia a iné formy postavili hrádku medzi pohlavným stykom a počatím, i pri legitimizácie mimomanželského sexu mohol zostať monopol na plodenie detí. Nastalo prudké stúpanie nemanželských detí.
- 3.** Tradičná rodina prispievala k ustálenosti spoločnosti i tým, že rozhodovanie o výbere partnera mali na starosti rodičia.
- 4.** Kresťanstvo definovalo manželstvo ako inštitúciu, ktorá sa nedá zrušiť. Rodinu raz založenú, považovali sa doživotnú, ich najväčšou autoritou bol Boh, a riadili sa heslom : Čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje!
- 5.** Nastal rozvoj práce, tak kde kedysi bola rodina nezastupiteľná organizácia, rodinu nahradzujú formálne organizácie, ako je škola, ktorá prevzala od rodiny vzdelávanie detí. Ale v rodine stále ostáva to citové bezpečie, ochrana, a v tomto ostáva rodina nenahraditeľná.
- 6.** Naša civilizácia si vybuodovala svoj spôsob ochrany a tou je monogamická rodina. Detí sa rodilo veľa. Aj keď výsledný počet v rodine znižovala vysoká úmrtnosť. Od polovice 70. rokov začala padať pôrodnosť ako kameň. Teda môže povedť, že rodina s jedným dieťaťom je základný typ rodiny. Nielenže rodina strácala monopol na plodenie detí, ona nemala deti vôbec.

7. Jedno alebo dve deti už nevedeli naplniť život muža a ženy, zmenila sa i povaha práce, ženy začali hromadne opúšťať svoje domácnosti a práca sa stáva pre nich rovnako dôležitá ako pre mužov.

Tu sme mohli poukázať na niektoré podstatné zmeny vo vývoji spoločnosti, ktoré hlboko zasahujú do sociálnej štruktúry spoločností.

(*Rodina a spoločnosť*, Možný Ivo, *Sociologické nakladateľství*, Praha 2006, 2008, str. 21-23)

2.3 Rodina na prahu nového tisícročia

Rodina, je prostredie, kde sa najľahšie a najspoľahlivejšie stáva z dieťaťa spoločenský človek. Je to miesto, v ktorom vznikajú nevyhnutné predpoklady pre rast a fungovanie ľudského kapitálu, kde sa tvorí bohatstvo spoločnosti. Existuje mnoho definícií rodiny ale tá najdôležitejšia je označovanie rodiny za základnú bunku spoločnosti.

60. roky – tu sa dalo hovoriť o rodine, ktorá vznikala uzákoním manželstva. V 70. rokoch sa začalo čoraz viac manželstiev rozpadávať. Radikálna zmena nastala až na prelome 80. 90 rokov, kedy sa vykonali zmeny po novembri 1989. Správanie slovenského obyvateľstva sa začalo približovať západoeurópskemu modelu. *(European Values Study 1999/2000 koordinovala Tilburgská univerzita a na Slovensku sociologický ústav slovenskej akadémie vied).*

Manželstvo je zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha je dobro. Hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí. Manželstvo je sebecktom a krízou dôvery voči sebe navzájom. Tradičné inštitúcie prešli v poslednom období zmenami, a dôvera mladých ľudí k nim klesá.

Preto aj v dnešnej modernej dobe čoraz menej ľudí vstupuje do manželstiev. Najmä rozvodov a mimomanželských detí na Slovensku pribúda. Vysoká rozvodovosť ostáva naďalej vážnym problémom populačného vývoja. Podľa demografov, ide o jediný proces, ktorý vykazuje trvalý rast.

(*Podľa Branislava Šprochu z VDC*) „Rozvodovosť je diferencovaná podľa veku, dĺžky manželstva.“

V roku 1563 tridentský koncil vyhlásil manželstvo za sviatosť a monogamiu za povinnosť. 60. roky označujeme za druhú rozvodovú revolúciu. V minulosti sa manželia brali v presvedčení, že v manželstve zotrávajú do smrti. Spoločnosť mala nástroje, ktoré rozvod marili, ako napr. verejná mienka. / internetová stránka : www.prohuman.sk/. V súčasnosti vplyv verejnej mienky natoľko oslabil, že rozvod sa stal legitímnym ukončením manželstva (*Levická, 2004*).

2.4 Rozvod

Rodiny na Západe sa začali rozpadávať, pričom sa čoraz väčší počet detí rodí mimo manželstva alebo prežíva rozpad manželstva svojich rodičov. V 50. rokoch a začiatkom 60. rokov minulého storočia bola súdržnosť rodiny v Spojených štátoch a západnej Európe sa zlepšila a počas populačnej explózie sa zvýšila miera pôrodnosti. Hospodárska kríza a druhá svetová vojna viedli k podstatnému narušeniu modelov rodiny, ale koncom 50. rokov sa rodiny stabilizovali a v skutočnosti sa dosiahla lepšia úroveň ako pred vojnou.

V 70. a 80. rokoch ľudia začali uzatvárať manželstvo neskôr, dĺžka manželstiev sa skracovala a počet ďalších manželstiev sa znižoval. Aj keď sa neskôr rozvodovosť ustálila, neodráža to ani tak zvyšujúcu sa stabilitu manželstiev ako skôr prechod generácie narodenej počas povojnovej populačnej explózie vekom, keď je pravdepodobnosť rozvodu najvyššia. (*Fukuyama, F. 1999, str. 55*)

2.4.1 Rozvod – rodina – deti

Neuveriteľným tempom stúpa aj počet detí, na ktorých rozvod zanecháva viditeľné dôsledky. Deti zostávajú väčšinou v starostlivosti matky, to znamená, že sa stávajú súčasťou neúplnej rodiny. Neúplná rodina môže byť v súčasných sociálno – ekonomických podmienkach zdrojom frustrácií pre všetkých členov. / internetová stránka : www.prohuman.sk/. Chronické manželstvá sú náchylnejšie k rozvodu. (*Francois de Singly, 2000*) poukazuje na fakt, že existujú deti, ktoré sa pohybujú v rodičovskej sieti, ktorú tvoria: pôvodný rodič, nový partner každého rodiča, respektíve bývalý partner ich nevlastných rodičov.

Z hľadiska rozvodovosti je potrebné diferencovať manželstvo a rodinu. Sú tu viditeľné rozdiely, prvý rozdiel spočíva v tom, že rozvodom zaniká iba manželstvo, a nie rodina. Tá len mení svoju formu, a to z úplnej na neúplnú (*PhDr. Dušan Provazník, CSc. A kol. Aktuálne problémy sociológie rodiny, 1988*).

2.4.2 Vývin rozvodovosti na Slovensku

Vývin rozvodovosti na Slovensku má rastúci trend. Historický najvyšší počet rozvodov bol zatiaľ v roku 2006 (12716). V roku 2007 počet rozvodov mierne klesol na 12 174. vyplýva to z Informatívnej správy Štatistického úradu SR. Údaje naznačujú, že prudké zvýšenie v roku 2006 bolo extrémom, nie nadpriemerným zrýchlením trendu zvyšovania rozvodovosti. (*Zuzana Podmanická z odboru štatistiky obyvateľstva ŠÚ SR na tlačovej besede v Bratislave*)

Taktiež je ďalší trend, a to pohyb rozvodov do vyššieho veku. Vyšší nárast rozvodov u manželstiev s dlhším trvaním. Rozvody po 25 rokoch trvania manželstva vzrástli za posledných 15 rokov takmer štvornásobne. (*Zuzana Podmanická z odboru štatistiky obyvateľstva ŠÚ SR na tlačovej besede v Bratislave*).

2.4.3 Sobášnosť vs. Rozvodovosť

Štatistický úrad SR vydal, že v demografickom vývoji na Slovensku za posledné dve desaťročia je možné identifikovať tri výrazné etapy. V prvej polovici 90. rokov 20. storočia prebehli radikálne zmeny v reprodukčnom a rodinnom správaní obyvateľstva, ktoré boli bezprostrednou reakciou na zmenu politických a spoločenských pomerov a ktoré výrazne ovplyvnili demografické trendy. Zmeny v demografickom vývoji pokračovali aj v druhej polovici 90. rokov, avšak už s podstatne nižšou intenzitou. Stačilo desať rokov na začiatku nového tisícročia sa na Slovensko prišiel nový trend reprodukčného a rodinného správania, bol celkom odlišný od modelu z obdobia socializmu.

2.4.4 Následky klesajúcej pôrodnosti

Klesajúca pôrodnosť by mala istým spôsobom viesť k zvyšovaniu celkovej úrovne spoločenského poriadku, pretože spoločenský neporiadok býva obvykle dielom vznetlivých mladíkov, ktorí budú tvoriť postupne čoraz nevýraznú časť populácie. (*Fukuyama, F. 1999, str. 135*)

Na druhej strane klesajúca pôrodnosť znamená niekoľko závažných problémov pre sociálnu súdržnosť, pretože ešte väčšmi oslabuje príbuzenstvo ako zdroj sociálneho kapitálu. Ďalšou príčinou rastúcej miery rozvodovosti počas veľkého rozmachu je nárast dlhovekosti. Manželstvá musia v dnešnej dobe vydržať oveľa dlhšie než predtým. Dnes nie je ničím nezvyčajné, keď dvojica, ktorá nie je spolu šťastná, čaká na rozvod dovtedy, kým nevyrastú ich deti a neodídu z domu. Napr. v 19. storočí by väčšina párov nežila tak dlho, pretože bola vyššia pravdepodobnosť, že ich odlúči smrť jedného z partnerov, kde deti vyrastú. Rodiny sú dnes značne menšie a je pomerne vysoká pravdepodobnosť, že to bude čoraz viac stupňovať. (*Fukuyama, F. 1999, str. 135-136*)

2.4.5 Rozpad rodiny

Môžeme povedať, že peniaze môžu znížiť deficit ľudského a sociálneho kapitálu spôsobeného rozpadom rodiny. Nie každý má peniaze. Rozpad rodiny nemajetných môže zmierniť len zásah zo strany štátu poskytujúceho sociálnu starostlivosť, ktorý tak vlastne preberá úlohu otca. Druhým problémom je fakt, že rozpad rodiny jednou z príčinou chudoby. Domácnosti s jedným rodičom strácajú úspory z rozsahu, pretože v najlepšom prípade majú len polovicu príjmov, práce a sociálneho kapitálu rodín s dvoma rodičmi sa vytrácajú výhody plynúce z del'by práce medzi rodičmi. (*Fukuyama, F. 1999, str 138 – 139*)

A čo sa v dôsledku toho stalo s rodinou?

Odcudzenie partnerov, strata opory pre deti, vyhľadávanie náhradných mechanizmov.

Dnes značne menšie a je pomerne vysoká pravdepodobnosť, že to bude čoraz viac stupňovať. (*Fukuyama, F. 1999, str. 135-136*)

3 Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku

3. 1 Ciele prieskumu, vymedzenie prieskumných problémov, formulácia prieskumných hypotéz

Výskum „Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku bol realizovaný pomocou empirického kvantitatívneho výskumu.

3. 1. 1 Určenie prieskumných cieľov

1. Hlavným cieľom je zistiť, čo ovplyvňuje mladého jedinca a prečo klesá celková dôvera k sociálnym inštitúciám
2. Cieľom je zistiť, koľko mladých ľudí vo veku od 18-35 v Banskobystrickom kraji dôveruje sociálnym inštitúciám.
3. Cieľom je pomôcť mladému jedincovi orientovať sa, prípadne nájsť nové riešenia ako čeliť tejto situácii.
4. Zistiť, prečo staré normy neplatia, prečo a aký vplyv má na to dnešná moderná doba

3. 1. 2 Formulácia prieskumných hypotéz

Hypotézy označujeme ako operacionalizované predpoklady. Pokus nájsť ukazovatele, schopné vypovedať o našich predpokladoch. (Ondrejko P., 2007, str. 139)

Hypotéza je najmocnejší nástroj, ktorý človek vynášiel, aby dosiahol bezpečné vedenie. (Kerlinger, str. 39)

Hypotézy a k nim pridané indikátory definujeme nasledovne:

H1 Predpokladám, že medzi vekom respondentov a príčinou rozvodovosti je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) vek (otázka č. 2)
- b) aspekty rozvodovosti / otázka č. 9)

H2 Predpokladám, že vzdelanie respondentov bude vplývať na priority vstupovania do manželstva.

Indikátory:

- a) vzdelanie respondentov (otázka č. 4)
- b) priority vstupovania do manželstva (otázka č. 10)

H3 Predpokladám, že medzi mužským pohlavím respondentov bude ako motív uzavretia manželstva sexuálna motivácia viac ako u žien.

Indikátory:

- a) pohlavie respondentov (otázka č. 1)
- b) motívy uzavretia manželstva (otázka č. 18)

H4 Predpokladám, že vzdelanie respondenta bude vplývať na dôveru v sociálne inštitúcie.

Indikátory:

- a) vzdelanie respondenta (otázka č. 4)
- b) manželstvo ako zastaralá inštitúcia (otázka č.24)

H5 Predpokladám, že u ženského pohlavia bude ako motivácia k uzavretiu manželstva túžba po dieťati.

Indikátory:

- a) pohlavie respondentov (otázka č. 1)
- b) motivácia k uzavretiu manželstva (otázka č. 18.2)

3. 1. 3 Predmet prieskumu a formulácia prieskumného problému

Predmetom práce bude dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovenku. Preto sa opierame aj o najdôležitejší cieľ, ktorým je zistiť, čo ovplyvňuje mladého jedinca a prečo klesá celková dôvera k sociálnym inštitúciám. Tento cieľ sme pozorovali najmä u študujúcej mládeži a mladých ľudí, ktorý už majú zamestnanie. Pretože dnes je iná doba, tak preto mladí ľudia majú iný pohľad na svet, tak preto predpokladáme meniaci

sa pohľad mladých ľudí k manželstvu, ako aj k rodine a zvyšujúcej akceptácii voľného spoluzitia.

Pri definovaní výskumného problému vychádzame z toho že dôvera medzi mladými ľuďmi voči inštitúciám je veľmi nízka. Preto sa pýtame mladých ľudí, aké sú ich postoje k manželstvu, rodine, partnerstvu. Čo sú v dnešnej dobe hlavné koreláty, ktoré ovplyvňujú vzťah k týmto inštitúciám. Dôležité je pre nás zistiť, správanie a sociálne interakcie v najbližšom sociálnom prostredí. A však sa budeme opierať o jestvujúce poznatky odborníkov, z oblasti sociológie, ekonomiky a psychológie.

3.2 Voľba populácie a charakteristika výberového súboru

Aby sme si zvolili výberový súbor, musíme poznať základný súbor. Ľudia, veci sa nazývajú s v spoločenskovednom výskume základný súbor, teda samotný základný súbor ako súhrn objektov, ktoré majú spoločné vlastnosti, je teda vymedzený na základe určitých vlastností, znakov. (*Ondrejkoš, P. 2007, str. 168*)

Výber subjektov sme realizovali pomocou náhodného výberu.

Náhodný výber, ktorý sa označuje ako SRS (simple random sampling) predstavuje aplikáciu zásady, podľa ktorej každý prvok základného súboru má identickú možnosť stať sa prvkom výberového súboru. (*Ondrejkoš, P. 2007, str. 169*).

3.2.1 Charakteristika výberového súboru

Za objekt prieskumu som si zvolil výskumnú vzorku mladých ľudí vo veku od 18 do 35 rokov, ktorí sú študentmi strednej a vysokej školy. Výskumný súbor tvoril 150 respondentov. O vyplnenie dotazníka sme žiadali respondentov Banskobystrického kraja.

Do výskumu boli zapojené dve stredné školy a to Gymnázium Františka Švantnera v Novej Bani a Združená stredná škola v Novej Bani. Počítali sme aj so študentmi vysokej školy, a to konkrétne Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. A aby sme

získali informácie od všetkých vekových kategórií, tak sme uskutočnili prieskum aj náhodne opýtaných.

Výskumný súbor tvoril 150 respondentov, rôzneho veku, vzdelania a ekonomického zabezpečenia.

Z hľadiska pohlavia (tabuľka č. 1). Výskumnú vzorku tvorilo 150 respondentov, pričom 58 respondentov tvoria muži (38.7 %) a žien bolo 92, čo tvorilo(61, 3). Boli to mladí ľudia, ktorí sa od seba líšili vekom, vzdelaním.

Tabuľka 1 Pohlavie respondentov

Pohlavie	Počet	%
muži	58	38,7
ženy	92	61,3
spolu	150	100

Z hľadiska veku (tabuľka č. 2). Výskumný vzorku tvoria respondenti vo veku 18 -35 rokov. Pričom najpočetnejšiu vzorku tvorili respondenti vo veku 21-25(40,7 %). A najmenej bolo zastúpených respondentov vo veku 31-35 (5,3 %).

Tabuľka 2 Vek respondentov

Vek	Počet	%
18-20	47	31,3
21-25	61	40,7
26-30	34	22,7
31-35	8	5,3
Spolu	150	100

Z hľadiska rodinného stavu (tabuľka č. 3). Vo výskume bolo najpočetnejších slobodných mladých ľudí 100, čo predstavuje (66, 7 %).

Tabuľka 3 Rodinný stav

Stav	Počet	%
žinatý/vydatá	12	8,0
slobodný/á	100	66,7
zadaný/á	38	25,3
Spolu	150	100,0

Z hľadiska vzdelania (tabuľka č. 4). Respondenti sa od seba odlišovali vzdelaním. Najviac sme sa zamerali na stredné školy, tých bolo 79, čo predstavuje (52,7 %). Potom na študentov, ktorí ešte študujú strednú školu, tých bolo 39, (26,0 %). Vysokoškooláci predstavovali 23 (15,3 %).

Tabuľka 4 Vzdelanie

Vzdelanie	Počet	%
základné	39	26,0
učňovské	9	6,0
stredné s maturitou	79	52,7
vysokoškolské a vyššie	23	15,3
Spolu	150	100,0

Z hľadiska ekonomického postavenia (tabuľka č. 5). Najviac zastúpený boli študenti 99 (66,0 %). A práve na túto výskumnú vzorku sme sa hlavne zamerali. Ďalej to boli mladí ľudia, ktorí boli už zamestnaný na plný úvazok, tých bolo 26, čo je (17,3 %). Nezamestnaných bolo 13, čo predstavuje (8,7 %). A najmenšiu časť tvorili respondenti zamestnaný na čiastočný úvazok, tých bolo 12, čo je 8,0 %).

Tabuľka 5 Ekonomické postavenie

Postavenie	Počet	%
študent	99	66,0
zamestnaný na plný úvazok	26	17,3
zamestnaný na čiastočný úvazok	12	8,0
nezamestnaný	13	8,7
Spolu	150	100,0

Z hľadiska miesta, z kadiaľ respondenti pochádzajú (tabuľka č. 6). V prípade otázky o bývaní sme dostali nasledovné odpovede. Najviac respondentov pochádza z mesta, až 88, čo je (58,7 %). A ďalej z dediny, je ich 62, čo predstavuje 41, 3 %)

Tabuľka 6 Miesto bydliska

Miesto bydliska	Počet	%
dedina	62	41,3
mesto	88	58,7
Spolu	150	100,0

3. 3 Vol'ba metodológie a nástrojov merania

Ako techniku zberu informácií sme použili kvantitatívny výskum.

Výhodou dotazníkového zisťovania je , že je tu zachovaná štandardnosť podnetovej situácie, čo umožňuje získať informácie od rôznych osôb. Dotazník je najproduktívnejšou a najekonomickejšou (*Stručný prehľad sociológie, 2009, str. 269*)

K výhodám samozrejme patrí anonymita respondenta, písomný spôsob poskytuje respondentovi viac času, aby si mohol odpovede premyslieť.

Dotazník obsahoval 24 otázok, pričom 6 z nich boli identifikačné otázky, nachádzajúce sa na začiatku dotazníka. Prevažujú tu uzavreté otázky, kde respondent môže zakrúžkovať jednu, prípadne viac odpovedí, týchto je šesťnásť. Dve otázky tam boli poloopené, kde respondent môže vyjadriť svoj názor či požiadavku.

Na začiatok sme umiestnili socio-demografické údaje o respondentovi. Ďalej sme venovali otázkam, kde sme chceli získať informácie pre náš výskum. Dotazník obsahoval informácie o dôležitosti a prioritách mladých ľudí v dnešnej dobe. V ďalších otázkach sme zisťovali aké sú najdôležitejšie hodnoty a či v dnešnej dobe mladí ľudia chcú vstupovať do manželstiev. Chceli sme zistiť či dôvera medzi nimi klesá alebo má rastúcu tendenciu.

Dotazník bol anonymný, písaný zrozumiteľnou formou a pokyny na jeho vyplnenie bol uvedený v úvode dotazníka. Odpoveď respondentov sa vo väčšine otázok označovala zakrúžkovaním, v niektorých otázkach existovala možnosť doplnenia názoru respondenta na vyznačené miesto.

Po dokončení zberu informácií, sme na spracovanie získaných údajov použili štatistický software SPSS.

3. 4 Postup testovania hypotéz

1 Formulácia nulovej hypotézy (H_0)

Cieľom väčšiny štatistických testov je zhodnotenie vzťahu medzi premennými. Nulová hypotéza následne vyjadruje nezávislosť premenných. Rozdiel zistený vo vzorke sa považuje za náhodný.

2 Formulácia alternatívnej hypotézy (H_a)

Najčastejšie sa vyjadruje pravdivosť alternatívnej hypotézy, ktorá vyjadruje štatistickú závislosť premenných. Pravdivosť alternatívnej hypotézy sa dokazuje iba nepriamo a to tak, že ukážeme, že nulová hypotéza je nepravdepodobná a alternatívna je tak pravdepodobná.

3 Stanovenie hladiny významnosti (α)

Hladina významnosti je pravdepodobnosť chyby I. druhu, ktorú urobíme ak zamietneme nulovú hypotézu, ktorá v skutočnosti platí. Takže prideme k záveru, že medzi premennými existuje vzťah, pričom medzi nimi vzťah nie je. Alfa sa obvykle stanovuje na 5 % (= 0,05) alebo 1 %.

4 Výpočet testovacej štatistiky a pravdepodobnosti

Testovacia štatistika sa vypočíta zo vzorky, ktorá má za predpokladu pravdivosti nulovej hypotézy príslušné rozdelenie pravdepodobnosti.. P-hodnota predstavuje pravdepodobnosť, že testovacia štatistika za predpokladu pravdivosti nulovej hypotézy dosiahne pri najmenšom tak extrémnu hodnotu ako je hodnota vypočítaná zo vzorky. P-hodnota je pravdepodobnosť, že vzťah zistený z našich údajov je iba dôsledkom

nešťastnej vzorky a ak by sme vybrali ďalšiu náhodnú vzorku, nemuseli by sme nájsť nič. Signifikácia je najnižšia hodnota hladiny významnosti, ktorá vedie k zamietnutiu nulovej hypotézy.. Čím menšia je signifikácia, tak nulová hypotéza nie je pravdivá a mala by byť zamietnutá.

5 Rozhodnutie

Ak je P-hodnota menšia ako stanovenie hladiny významnosti, tak nulová hypotéza sa voči alternatívnej hypotéze zamietne. Predstavuje to to, že rozdiel nameraný vo vzorke je príliš veľký na to aby bol len náhodný. Medzi premennými teda jestvuje vzťah. Pokiaľ je P-hodnota väčšia ako je stanovenie hladiny významnosti vtedy, nulovú hypotézu nie je možné zamietnu Rozdiel nameraný vo vzorke je náhodný. Racionálne môžeme konštatovať, že nemáme dostatočné dôkazy na to, aby sme nulovú hypotézu zamietli. Nemáme dôkazy, aby sme tvrdili, že medzi premennými jestvuje vzťah.(Rimarčík, M. 2006)

3. 5 Overovanie hypotéz, analýza a interpretácia výsledkov

V prvej hypotéze sme sa domnievali, že v dnešnej dobe medzi vekom a príčinou rozvodovosti bude štatistická závislosť. Preto sme si stanovili jednu alternatívnu a nulovú hypotézu.

H_{o1} Predpokladám, že medzi vekom respondentov a príčinou rozvodovosti nie je štatistická závislosť.

H_{a1} Predpokladám, medzi vekom respondentov a príčinou rozvodovosti je štatistická závislosť.

Z tabuľky 7 môžeme určiť, že väčšina respondentov vo veku od 18 do 35, určila ako príčinu rozvodovosti neveru. Bolo ich 87, čo predstavuje až 58 %. Z tabuľky ďalej môžeme určiť, že 34 (22,7 %) respondentov vo veku od 18 do 35 označilo ako ďalší dôvod rozvodu ekonomické pomery. Najmenej bolo označených ako dôvod rozvodu

alkohol, čo označilo 29 respondentov (19,3 %). Z nášho výskumu vyplýva, že ako dôvod rozvodu udávajú mladí ľudia najčastejšie neveru.

Tiež sme k testovaniu tejto hypotézy použili chí-kvadrát testu nezávislosti. (Tabuľka 8). Tu sme si všimli signifikáciu chí-kvadrát testu. Hodnota signifikácie bola 0,07116, teda vyššia ako 0,05. Túto hypotézu prijímame ako nulovú, keďže sa nepotvrdila štatistická závislosť o príčinách rozvodovosti v závislosti od veku respondentov.

Tabuľka 7 Príčiny rozvodovosti mladých ľudí z hľadiska veku

Príčiny rozvodovosti	Vek				Celkovo	%
	18-20	21-25	26-30	30-35		
<i>nevera</i>	32	32	16	7	87	58,0
<i>ekonomické pomery</i>	6	15	13	0	34	22,7
<i>alkohol a iné závislosti</i>	9	14	5	1	29	19,3
Spolu					150	100

Tabuľka 8 chí-kvadrát pre hypotézu 1

Chí-kvadrát testy	Testovacia štatistika	Stupne voľnosti	Signifikácia
Pearson Chí-Square	11,6139	6	0,07116
Likelihood Ratio	13,07194	6	0,04191
Počet	150		

Hypotézou 2 sme predpokladali, že vzdelanie bude vplývať na postoje dnešných mladých ľudí a tým aj priority ohľadom vstupovanie do manželstiev sa bude odlišovať. Alternatívnu a nulovú hypotézu sme definovali nasledovne:

H₀₂ Predpokladám, že medzi momentálnym vzdelaním respondentov a prioritou vstupovania do manželstiev nie je štatistická závislosť.

H_{a2} Predpokladám, že momentálnym vzdelaním respondentov a prioritou vstupovania do manželstiev je štatistická závislosť.

Tabuľka 9 udáva priority vstupovanie v dnešnej dobe do manželstva y hľadiska vzdelania. Z celkového počtu 150 respondentov udáva 79 (52,7 %), že vstupovanie do manželstva v dnešnej dobe nie je vôbec pre nich prioritou. Ukázalo sa to u respondentov zo stredných vzdelaním s maturitou. Mladí ľudia so základným vzdelaním, teda študenti, ktorí ešte študujú na strednej škole, tých bolo 39 (26 %) tiež udávalo, že vstupovanie do manželstva v dnešnej dobe nie je pre nich prioritou. Respondenti s nižším vzdelaním odpovedali na túto otázku kladne. Z tohto výskumu sa preukázalo, že najviac respondentov y hľadiska vzdelania odpovedalo záporne, čiže nie je pre nich prioritou vstupovať do manželstva a dôvera medzi nimi klesá. A teda početnejšou skupinou boli v tomto prípade respondenti so strednou školou.

Pre hodnotenie sme použili chí-kvadrát testy(tabuľka 10). Výsledky signifikácie sú vyššie ako 0,05. Teda môžeme konštatovať, že zamietame alternatívnu hypotézu a prijímame nulovú. Priority mladých ľudí v dnešnej dobe nesúvisia so vzdelaním a u každého sú rovnaké.

Tabuľka 9 Priority vstupovania do manželstva z hľadiska momentálneho vzdelania respondentov

Priorita vstupovania do manželstva	áno	skôr áno	skôr nie	nie	Celkovo	%
<i>základné</i>	3	5	11	20	39	26,0
<i>učňovské</i>	2	3	2	2	9	6,0
<i>stredné s maturitou</i>	13	14	22	30	79	52,7
<i>vysokoškolské a vyššie</i>	5	4	8	6	23	15,3
Spolu					150	100

Tabuľka 10 Chí-kvadrát pre hypotézu 2

Chí-kvadrát testy	Testovacia štatistika	Stupne voľnosti	Signifikácia
Pearson Chí-Square	7,87593	9	0,54670
Likelihood Ratio	7,94428	9	0,53977
Počet	150		

Z hypotézy 3 predpokladáme, že respondenti mužského pohlavia budú udávať ako motiváciu manželstva sexuálnu motiváciu viac ako ženy. Nulovú a alternatívnu hypotézu sme definovali nasledovne:

Ho₃ Predpokladáme, že medzi pohlavím respondentov a sexuálnom motiváciou uzavretia manželstva nie je štatistická závislosť.

Ha₃ Predpokladáme, že medzi pohlavím respondentov a sexuálnom motiváciou uzavretia manželstva je štatistická závislosť.

Tabuľka 11 zobrazuje priority vstupovania do manželstva z hľadiska pohlavia. Z celkového počtu respondentov 150, označilo sexuálnu motiváciu ako prioritu 53 opýtaných, čo predstavuje (35, 3 %). A neoznačilo 97 (64,7 %). Pri porovnaní odpovedí mužov a žien sa ukázalo, že muži kládli oveľa podstatnejší dôraz na sexuálny aspekt manželstva, 52 mužov, čiže (34,7 %), označili túto odpoveď.

Teda pristúpili sme k tejto hypotéze ešte k použitiu chí-kvadrát testu. Dokázali sme pravdivosť tejto hypotézy, ktorá vyjadruje štatistickú závislosť medzi premennými. Hodnota kontingenčného koeficientu je 0, 66992 (tabuľka 13).

Tabuľka 11 Motivácia k vstupu uzavretia manželstva

Sexuálna motivácia k uzavretiu manželstva	muž	žena	spolu	%
Označil	52	1	53	35,3
Neoznačil	6	91	97	64,7
Spolu	58	92	150	100

Tabuľka 12 Chí-kvadrát pre hypotézu 3

Chí-kvadrát testy	Testovacia štatistika		Stupne voľnosti	Signifikácia
Pearson Chí-Square		122,12801	1	0,00000
Likelihood Ratio		118,28250	1	0,00000
Počet		150		

Tabuľka 13 Koefficient kontingencie

	Hodnota	Signifikácia
Koefficient kontingencie	0,66992	0,90232
Počet	150	

V hypotéze 4 sme sa domnievali, že dosiahnuté vzdelanie bude vplývať na dnešné zmýšľanie mladých ľudí. A predpokladáme, že respondenti s vyšším vzdelaním, budú pokladať dôveru v sociálne inštitúcie už zastaralú. Zisťovali sme preto, aký je dnešný postoj mladých ľudí k inštitúciám a preto sme si stanovili alternatívnu a nulovú hypotézu nasledovne:

Ho₄ Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondentov a dôverou v sociálne inštitúcie nie je štatistická závislosť.

Ha₄ Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondentov a dôverou v sociálne inštitúcie je štatistická závislosť.

Z tabuľky 14 môžeme určiť, že väčšina respondentov odpovedala na túto otázku áno, teda predpokladajú, že manželstvo sa v budúcnosti stane zastaralou inštitúciou a stratí svoj význam. Najviac však označilo túto odpoveď respondenti so strednou školou. Boli to najmä mladí ľudia, ktorí ešte študujú vysokú školu, bolo ich až 61.

Hodnotenie hypotézy sme podrobili chí-kvadrát testom (tabuľka 15). Hodnota signifikácie je vyššia ako 0,05. Môžeme teda konštatovať, že zamietame alternatívnu hypotézu a prijímame nulovú hypotézu. Na záver sme zistili, že vzdelanie, či už je to

stredné, učňovské alebo vysokoškolské nemá vplyv na vnímanie sociálnych inštitúcií, ako je manželstvo.

Tabuľka 14 Dôvera v sociálne inštitúcie podľa vzdelania

Dôvera v sociálne inštitúcie	základné	učňovské	stredná s maturitou	vysokoškolské a vyššie	Celkovo	%
áno	30	7	61	18	116	77,3
nie	6	1	6	3	16	10,7
neviem	3	1	12	2	18	12,0
Celkovo	39	9	79	23	150	100
%	26,0	6,0	52,7	15,3		

Tabuľka 15 Chí-kvadrát testy pre hypotézu 4

Chí-kvadrát testy	Testovacia štatistika	Stupne voľnosti	Signifikácia
Pearson Chi-Square	3,12807	6	0,79261
Likelihood Ratio	3,1586	6	0,78869
Počet	150		

V hypotéze 5, sme sa domnievali, že ženské pohlavie bude určovať, že ako motiváciu k uzavretiu manželstva bude udávať túžbu po dieťati. Stanovili sme si nulovú a alternatívnu hypotézu nasledovne:

Ho₅ Predpokladám, že medzi pohlavím respondenta a motiváciou k uzavretiu manželstva nie je štatistická závislosť.

Ha₅ Predpokladám, že medzi pohlavím respondenta a motiváciou k uzavretiu manželstva je štatistická závislosť.

Tabuľka 16 zobrazuje ako motiváciu k uzavretiu manželstva túžbu po dieťati z hľadiska ženského pohlavia, Zo 150 respondentov označilo 38 žien (25,3 %) túžbu po dieťati ako motiváciu. Len 14 mužov (9,3 %) označilo tiež túto možnosť. Ženy pripisovali oveľa väčší význam ako muži.

Pre hodnotenie sme použili chí-kvadrát testy (tabuľka 17). Signifikácia, ktorá je nižšia ako hladina významnosti 0,05, vtedy môžeme prijať alternatívnu hypotézu. Na záver

sme prišli k tomu, že túžba po dieťati ako motivácia vplýva aj na pohlavie respondentov. Z odpovedí žien vynikala pomerne silnejšie.

Potvrdili sme pravdivosť alternatívnej hypotézy. Hodnota kontingenčného koeficientu je 0,17301. (tabuľka 18).

Tabuľka 16 Túžba po dieťati ako motivácia uzavretia manželstva z hľadiska pohlavia

Túžba po dieťati ako motivácia	muž	%	žena	%
označil	14	9,3	38	25,3
neoznačil	44	29,3	54	36,0
Spolu		150		100

Tabuľka 17 Chí-kvadrát testy pre hypotézu 5

Chí-kvadrát testy	Testovacia štatistika	Stupne voľnosti	Signifikácia
Pearson Chi-Square	4,62846	1	0,03145
Likelihood Ratio	4,75625	1	0,02919
Počet	150		

Tabuľka 18 Koeficient kontingencie

	Hodnota	Signifikácia
Koeficient kontingencie	0,17301	0,03145
Počet	150	

3. 6 Diskusia

Prieskumom sme sa snažili zistiť, ako je to dnes s dôverou v spoločnosti, pretože tradičné inštitúcie, ako je rodina, manželstvo, priateľstvo menia svoju podobu.

Snažili sme sa zistiť, ktoré sú spoločenské faktory, ktoré ovplyvňujú vnímanie mladých ľudí. Náš predpoklad, že väčšina mladých ľudí nedôveruje inštitúciám sa potvrdil.

Snažili sme sa zistiť, aké sú príčiny rozvodovosti z hľadiska veku, a najčastejšia odpoveď bola nevera. Tá je dnes akýmsi trendom v partnerstvách, no našťastie nie vo všetkých. Nevera je taktiež závažným dôvodom, kvôli ktorému to vo vzťahu potom škripe, prípadne ho radikálne ukončí.

Pri porovnaní odpovedí mužov a žien. Muži najviac kládli dôraz na sexuálny aspekt manželstva. Ženy uvádzali, že dôvodom vstupu do manželstva je láska, ďalej vynikala spomedzi odpovedí túžba po dieťati ako motív uzavretia manželstva.

Z prieskumu nás prekvapila skutočnosť, že vzdelanie bude vplývať na vnímanie inštitúcií, pretože sme sa domnievali, že dnešný vývoj modernej spoločnosti bude mať dopad najmä u vyššie vzdelaných mladých ľudí.

Toto môžeme pripísať všetko dnešnej modernej dobe, kedy sa menia naše hodnoty, máme iné názory na spolunažívanie.

Zaujímal nás aj názory mladej generácie, či je dobré vstupovať do manželstva v mladom veku. Ako sme očakávali, tak odpovede boli, že skôr nie. Ich priority sa týkali viac kariéry. Dnešní mladí ľudia sú viac náročnejší, chcú toho viac dosiahnuť.

Prieskumom sme zistili, že dôvera mladých ľudí k sociálnym inštitúciám vplyvom vývoja modernej doby klesá. Tradičné inštitúcie už prestávajú mať taký význam ako niekedy.

Ľudia postupne prejavovali čoraz menšiu dôveru k inštitúciám, i k sebe navzájom a zároveň došlo k poklesu počtu skupín.

Záver

Cieľom našej bakalárskej práce bolo zmapovať vnímanie sociálnej inštitúcie mladými ľuďmi na Slovensku a na spoločenské faktory zmien ich vnímania.

Rodina je základnou bunkou spoločnosti a preto si zaslúži osobitnú ochranu. V práci sme sa hlavne sústredili na mladých ľudí a ich vzťah k sociálnym inštitúciám. Odpovede na dané otázky boli rôznorodé. Pretože dnešní mladí ľudia si môžu dovoliť čokoľvek. Je to však prirodzený dôsledok najmä rýchlejšieho životného tempa, technického ale i sociálneho pokroku.

Mladí ľudia sú dnes vo všeobecnosti viac sčítanejší a rozhládenejší, preto aj na otázky aké sú ich priority v živote, odpovedali hlavne, že je to kariéra, zdravie, a rodina. Dnešní mladí ľudia sú na seba viac náročnejší, čo sa odzrkadľuje aj v to, že chcú dosahovať čo najlepšie výsledky, či je to v práci, alebo v nejakej druhej sfére a tým aj odsúvajú ďalej založenie rodiny.

Myslím si, že ženy v minulosti to mali oveľa ľahšie. Na ženách nebola zodpovednosť pri výbere partnera. Lebo partnera zvyčajne určila rodina a šance na fungovanie takéhoto vzťahu boli pomerne veľké, pretože partneri sa hľadali medzi rodinami rovnakého alebo podobného pôvodu, spôsobu života, zvykov, tradícií, hodnôt. A neznamenal to, že by potom v takomto vzťahu s racionálnym základom nemohla byť láska.

Keby sme si to previedli do súčasnosti, zo skúseností viem, že manželstvo uzatvárané na základe horúcej zamilovanosti sa rozpadajú omnoho častejšie, než partnerstvá založené na "troške racionality".

Keď sme sa v prieskume pýtali, či je možné, že manželstvo sa stane v budúcnosti zastaralou inštitúciou, zistili sme, že respondenti majú k manželstvu negatívny postoj. Tradičná predstava o manželstve im už nič nehovorila. No mali by sme sa zamyslieť aj nad tým, že manželstvo je najstaršia inštitúcia, ktorá má hlavný účel, zabezpečovať ľudskú reprodukciu.

Samotným prieskumom sme zistili, že dôvera v spoločnosti sa začala vytrácať. Čo ukazuje aj samotný vývoj rozvodovosti.

Nie je to pre našu generáciu dobrou vizitkou, že sa stále častejšie ľudia rozvádzajú. Malý problém riešime unáhlejšie a radikálnejšie než generácie pred nami. Partnerské krízy pre nás nie sú výzvou, aby vzťah riešili a snažili sa niečo zmeniť, ale často len dôvodom definitívneho konca a sťahovania. Partneri sa sebe nie sú v dnešnej dobe finančne závislí, a tak rozvod nemusí nutne znamenať existenčné problémy, ako bolo tomu predtým. Je jednoduchšie začať odznovu. Predovšetkým však nie sme ochotní o lásku bojovať. Čo pre nás nie je ani trochu lichotivé, ani to nie je veľmi perspektívne a pre generáciu našich detí to môže znamenať veľký problém.

Zoznam použitej literatúry

- ONDREJKOVIČ, P.** *Úvod do metodológie spoločenskovedného výskumu*, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2007. ISBN 978-80-224-0970-4.
- KELLER, J.** *Nejistota a dôvera aneb k čemu je modernite dobra tradice*, vyd. Sociologické nakladateľstvo SLON, Praha 2010. ISBN 978-80-7419-020-9.
- MOŽNÝ, I.** *Rodina a spoločnosť*, vyd. Sociologické nakladateľstvo, Praha 2008, druhé vydanie. ISBN 978-80-86429-87-8
- PROVAZNÍK, D. a kolektív**, *Aktuálne problémy sociológie rodiny*, vyd. VEDA Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1989, ISBN 80-224-0050-5.
- FUKUYAMA, F.** *Velký rozvrat, ľudská prirodzenosť a opätovné nastolenie spoločenského poriadku*, vyd. AGORA s.r.o., Bratislava 2005, ISBN 80-969394-1-6.
- JANDOUREK, J.** *Sociologický slovník*, vyd. Praha 2001, ISBN 80-7178-535-0
- BODNÁROVÁ, B., FILADELFIOVÁ J., GURÁŇ P.**, *Reflexia súčasnej demografickej situácie v rodinných a sociálnych politikách krajín strednej a východnej Európy*, záverečná správa časť II. Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny, Bratislava 2001, ISBN 80-967419-9-3.
- RIMARČÍK M.**, *Testy štatistických hypotéz*, internetová stránka:
<http://rimarcik.com/navigator/hypotezy.html>
- KELLER, J.** *Úvod do sociológie*, 5. vydanie, vyd. Sociologické nakladateľstvo SLON, Praha 2008, ISBN 978-80-86429-39-7.
- KOLEKÍV AUTOROV**, *Stručný prehľad sociológie*, vyd. ENIGMA PUBLISHING, spol. s.r. o., Bratislava 2009, ISBN 978-80-89132-59-1.
- VAŠEČKA, M.** *Miesto dôvery v modernej spoločnosti*- publikácia

Prílohy

Príloha A: Dotazník

Dotazník

Mladí ľudia a ich pohľad na sociálne inštitúcie

Vážený priateľia,

Som študentkou 3. ročníka Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a pracujem na bakalárskej práci na tému „Dôvera v sociálne inštitúcie u mladých ľudí na Slovensku“. Prosím Vás o vyplnenie dotazníka. Jeho výsledky budú použité ako podklad k prieskumu, ktorý je súčasťou mojej bakalárskej práce. Dotazník je anonymný.

Pokyny na vyplnenie dotazníka:

Vo väčšine otázok označujete svoju odpoveď zakrúžkovaním, v niektorých otázkach existuje možnosť doplnenia Vášho názoru.

Ďakujem Vám

Veronika Pacherová, študentka sociológie 3. roč

1. Pohlavie

- 1) muž
- 2) žena

2. Vek

- 1) 18-20
- 2) 21-25
- 3) 26 – 30
- 4) 31 – 35

3. Aký je Váš rodinný stav?

- 1) ženatý/vydatá
- 2) slobodný/á
- 3) rozvedený/á
- 4) zadaný/á
- 5) iné.....

4. Aké je Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

- 1) žiadne
- 2) základné
- 3) učňovské
- 4) stredná škola s maturitou
- 5) vysokoškolské vzdelanie a vyššie

5. Aké je Vaše súčasné ekonomické postavenie, ste:

- 1) študent
- 2) zamestnaný na plný úväzok
- 3) zamestnaný na čiastočný úväzok
- 4) nezamestnaný
- 5) iné.....
- 6)

6. Pochádzate:

- 1) dedina
- 2) mesto

7. Myslíte si že nevera má v manželskom zväzku veľké zastúpenie?

- 1) áno
- 2) nie
- 3) neviem

8. Ako sa staviate k otázke rozvodu?

- 1) žiadal/a by som o rozvod bez dlhého uvažovania, keby medzi mnou a mojím manželom/manželkou vznikli vážnejšie rozpory
- 2) domáhal/a by som sa rozvodu iba vtedy, keby som už naozaj nevidel/a iné východisko z neznesiteľnej a nenapraviteľnej situácie
- 3) nežiadal/a by som za nijakých okolností o rozvod, lebo rozvod, ako aj spôsob riešenia manželských ťažkostí, celkom zavrhum

9. Č si myslíte, aké sú hlavné príčiny rozvodov?

- 1) nevera
- 2) ekonomické pomery
- 3) alkohol a iné závislosti

10. Je pre Vás prioritou v dnešnej dobe vstupovať do manželstiev?

- 1) áno
- 2) skôr áno
- 3) skôr nie
- 4) nie

11. Čo je pre Vás dôležité, aby manželstvo dobre fungovalo (môžete zakrúžkovať max 3 odpovede)

- 1) manželia mali podobné povahové vlastnosti
- 2) manželia mali podobné záujmy a záľuby
- 3) medzi manželmi nebol veľký rozdiel pokiaľ ide o všeobecné vzdelanie
- 4) manželia pochádzali z podobného prostredia

12. Koľko detí by ste v budúcnosti chceli mať?

- 1) 1 až 2
- 2) 2 až 3
- 3) viac ako 4
- 4) žiadne

13. Ideálny vek matky pri narodení prvého dieťaťa?

- 1) 18 -21
- 2) 22 – 25
- 3) 26 -29
- 4) 30 a viac

14. Aký počet detí pokladáte v súčasnosti pre rodinu za najlepší a najprimeranejší?

- 1) jedno
- 2) dve
- 3) tri a viac
- 4) žiadne

15. Ktorá je najdôležitejšia priorita vo vašom živote? (môžete označiť max 3 odpovede)

- 1) rodina
- 2) kariéra
- 3) zdravie
- 4) náboženstvo
- 5) iné.....

16. Ktoré sú najdôležitejšie hodnoty v partnerstve?

- 1) dôvera
- 2) porozumenie
- 3) vernosť
- 4) láska
- 5) tolerancia
- 6) iné.....

17. Dávate prednosť legálnemu uzavretiu manželstva pred možnosťou ostať sám?

- 1)áno, rodinný život je pre mňa veľmi dôležitý
- 2) nie, radšej dávam prednosť voľnému vzťahu, a manželstvo pre mňa nič neznamená
- 3) neviem

18. Aké by mohli byť podľa Vás motívy uzavretia manželstva?(môžete označiť max. 3 odpovede)

- 1) Láska
- 2) Túžba po dieťati
- 3) Sexuálna motivácia
- 4) Očakávanie dieťaťa
- 5) Túžba po samostatnosti a vlastnom domove
- 6) Ekonomické zabezpečenie

19. Rodinu má ekonomicky zaistiť?

- 1) muž
- 2) žena
- 3) obaja partneri

20. Myslíte si, že je dobré vstupovať do manželstiev v mladom veku?

- 1) áno
- 2) skôr áno
- 3) aj áno, aj nie
- 4) skôr nie
- 5) určite nie
- 6) neviem

21. V koľkých rokoch by ste boli ochotní uzavrieť manželstvo?

- 1) do 23
- 2) 24 – 27
- 3) 28 – 32
- 4) 33 a viac
- 5) nikdy

22. Dokázali by ste si predstaviť dlhodobejší spoločný život s partnerom, keby ste neuzavreli spolu zväzok?

- 1) áno
- 2) nie

23. Vedeli by ste si predstaviť, že by ste sa viackrát oženil/vydala?

- 1) áno
- 2) nie

24. Myslíte si, že manželstvo sa v budúcnosti stane zastaralou inštitúciou a stratí svoj význam?

- 1) Áno
- 2) Nie
- 3) Neviem

Ďakujem Vám za vyplnenie dotazníka a čas, ktorý ste mi venovali!